

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Departament Współpracy z Samorządem Terytorialnym

DWST-WA.310.49.2022.HR

Warszawa, 05 grudnia 2022 r.

Pan
Jacek Gursz
Przewodniczący SGiPW
Przewodnictwo OPOS

Dotyczy: pisma z 10 listopada 2022 roku o numerze SGiPW/187/2022.

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odniesieniu do wskaźników zmniejszających liczbę uczniów szkół podstawowych, informuję, że algorytm jest jedynie metodą statystyczną podziału subwencji i nie może uwzględniać wszystkich lokalnych problemów występujących w jednostkach samorządu terytorialnego oraz w poszczególnych szkołach i placówkach, bowiem zatraciłby swój uniwersalny charakter. Konstrukcja algorytmu opiera się na podstawowym założeniu, iż środki subwencyjne, dzielone są według kryteriów jednolitych i powszechnych, a zatem identycznych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego.

Odnosząc się do postulatu dotyczącego przyznawania subwencji na oddział, informuję, że w ministerstwie były prowadzone prace analityczne nad wdrożeniem nowego modelu podziału subwencji oświatowej (subwencja w części na oddział). Nowa koncepcja finansowania zakładała naliczanie subwencji w części podstawowej na oddział, a w części na ucznia. Wysokość subwencji oświatowej dla danej jednostki samorządu terytorialnego uzależniona byłaby więc od liczby oddziałów oraz od liczby uczniów w danej jednostce samorządu terytorialnego. Na prośbę jednostek samorządu terytorialnego prace nad rozwiązaniami w zakresie nowego modelu podziału subwencji zostały wstrzymane.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego została zaplanowana w wysokości 64 433 mln zł. Jest ona wyższa w stosunku do kwoty części oświatowej subwencji ogólnej zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2022 (53 326 mln zł) o 11 107 mln zł, tj. o 20,8%.

Zadania oświatowe związane z prowadzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego szkół i placówek oświatowych finansowane są z dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Jednym z dochodów samorządów terytorialnych jest część oświatowa subwencji ogólnej (obok dotacji celowych z budżetu państwa i dochodów własnych). Kwoty subwencji oświatowej nie można wprost odnosić do zadań oświatowych nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego. W obowiązującym systemie prawnym nie ma przepisu, z którego wynikałoby, iż budżet państwa gwarantuje w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, środki na pokrycie wszystkich wydatków na realizację zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego.

Ostateczny poziom wydatków ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań oświatowych jest konsekwencją podejmowanych przez te

Ministerstwo Edukacji i Nauki

jednostki szeregu decyzji w zakresie systemu organizacji szkolnictwa w swojej jednostce, np. liczba szkół, liczba oddziałów w poszczególnych typach szkół oraz liczba uczniów w poszczególnych oddziałach, liczby (ale też struktury w podziale na stopnie awansu zawodowego) zatrudnionych w placówkach nauczycieli, regulaminów wynagradzania nauczycieli na terenie danej jednostki.

Budżet państwa nie może subwencjonować wszystkich kosztów funkcjonowania sieci szkolnej ukształtowanej decyzjami lokalnych władz samorządowych. Z tego powodu zostały ustanowione samorządom inne źródła dochodów niż transfery z budżetu państwa (subwencje i dotacje), tj. m.in. udziały w PIT i CIT. Samorzady posiadają możliwość kreowania własnej polityki oświatowej oraz swobodę w dysponowaniu finansami.

Należy zwrócić uwagę również, że nie wszystkie wydatki w zakresie oświaty są finansowane w ramach części oświatowej subwencji ogólnej.

Wraz z przekazaniem gminom zadania związanego z dowożeniem uczniów do szkół odpowiednio ukształtowane zostały ich dochody, które zostały zapewnione gminom w ich dochodach własnych. W myśl ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zadania związane dowozem uczniów są finansowane z dochodów jednostek samorządu terytorialnego. W tym głównie z dochodów własnych.

Ponadto zakładanie i prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym obowiązkowym gmin, na które gmina ma m.in. udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). W celu systematycznego zwiększania dostępności wychowania przedszkolnego, od 1 września 2013 r. gminy (a od 1 stycznia 2018 r. wszystkie jednostki samorządu terytorialnego) otrzymują wsparcie z budżetu państwa na realizację ich obowiązkowego zadania własnego w formie dotacji celowej. Na ten cel w 2022 roku naliczono kwotę w wysokości 1,6 mld zł. Łącznie na ten cel, w latach 2013–2022, przeznaczono środki w wysokości 14 mld zł. Kwota naliczana na dziecko w ramach dotacji przedszkolnej rośnie każdego roku. Od 1 stycznia 2017 r. uwzględniono finansowanie dzieci w wieku 6 lat i powyżej, objętych wychowaniem przedszkolnym, w ramach części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. W ramach tych środków naliczono w roku 2022 – 2,0 mld zł. Łącznie z tego tytułu, w latach 2017–2022, naliczono w subwencji środki w wysokości 10,4 mld zł.

Dodatkowo na skutek wprowadzenia nowych wag do algorytmu dzielącego kwotę subwencji (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 12 lipca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2022 Dz.U. poz. 1482) zwiększono finansowanie przedszkoli o 304 mln zł w 2022 roku i o ok. 1 mld zł w 2023 roku w ramach objęcia subwencją nauczycieli specjalistów w przedszkolach.

Rząd RP wyraża gotowość do rozmów nad zmianami w systemie oświaty w szerokim gronie interesariuszy włączając jednostki samorządu terytorialnego, które są jego niezwykle istotnym elementem.

Z wyrazami szacunku
Jerzy Jakubczuk
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/